

เกร็ดความรู้

ทรัพยากรธรรมชาติ

เรื่อง วันน้ำของโลก (World Day for Water)

ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2553

โดย สำนักส่งเสริมและประมวลชน
ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม

“วันน้ำของโลก” (World Day for Water)

ตรงกับวันที่ 22 มีนาคม ของทุกปี

คือ วันที่ระลึกถึงความสำคัญของน้ำ

ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของทุกชีวิตบนโลกนี้

และเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย แต่เดิมมนุษย์และสิ่งมีชีวิตได้มีน้ำใช้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอกับความต้องการ แต่หลังจากที่ประเทศต่างๆ ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้มีความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันก็มีปัญหามลพิษของแหล่งน้ำหรือความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำเกิดขึ้นมากมายเช่นกัน จนกระทั่งเกิดภาวะขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาดสำหรับการดำรงชีวิต จึงก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นภาวะวิกฤติต่อประชากรโลกหรือกระทบต่อความมั่นคงของมนุษยชาติ

คุณทราบหรือไม่ว่า...

- ◆ มีผู้คนหลายล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 6 ของประชากรโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ และดิ้นรนแสวงหาแหล่งน้ำที่ปลอดภัยเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและความอยู่รอดทุกวัน
- ◆ พบว่าพื้นที่หลายแห่งของโลก มีผู้หญิงและเด็กจำนวนมากใช้เวลาในการเดินหลายชั่วโมงต่อวัน เพื่อเสาะแสวงหาแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน

องค์การสหประชาชาติได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการน้ำของประชากรโลก พบว่าประชากรโลกมีมากกว่า 6,000 ล้านคน แต่ประชากรประมาณ 1,200 ล้านคนขาดแคลนน้ำสะอาดไว้ใช้อุปโภคบริโภค ส่วนประชากรอีก 2,500 ล้านคนก็ดำรงชีวิตที่ขาดสุขอนามัยที่ดี ทำให้ประชากรเหล่านี้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคที่มีน้ำเป็นพาหะ เช่น โรคอุจจาระร่วง โรคบิด อหิวาตกโรค และไทฟอยด์ ถ้าหากประเทศต่างๆ ยังไม่แก้ปัญหาอย่างจริงจัง คาดว่าภายในปี พ.ศ. 2563 จะมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก

การที่ประเทศต่างๆ มีปัญหาวิกฤติการณ์น้ำเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้องค์การสหประชาชาติตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น และอาจก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำขึ้นได้ในอนาคต และถือว่าปัญหาวิกฤติน้ำเป็นปัญหาสำคัญของประชากรโลกที่จะต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน จึงได้จัดให้มีการประชุมนานาชาติหลายครั้งเพื่อหาทางแก้ไขเรื่องนี้ โดยเฉพาะในการประชุม เมื่อปี พ.ศ.2535 สมัชชาสหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 22 มีนาคมของทุกปีเป็น “วันน้ำของโลก” **World Day for Water** (หรือชื่อที่ไม่เป็นทางการคือ วันน้ำโลก **World Water Day**) เพื่อให้ประชากรทุกคนได้ร่วมระลึกถึงความสำคัญของน้ำ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลก อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในหมู่พลมนุษยชาติในเรื่องการอนุรักษ์น้ำ ช่วยกันดูแล บำรุงรักษา พัฒนาแหล่งน้ำ และจัดการทรัพยากรน้ำจัดการอย่างยั่งยืนสำหรับอนาคต

นอกจากนี้สหประชาชาติได้มีการผลักดันให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยได้มีการจัดกิจกรรมการประชุมระหว่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องน้ำของโลกขึ้นที่ประเทศ ต่างๆ ดังนี้

การประชุมครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2540 ณ ประเทศโมร็อกโก ผู้เข้าประชุมได้ร่วมกันกำหนด “**หลักจริยธรรมในการใช้น้ำครั้งใหม่**” เพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำทั่วโลก

การประชุมครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2543 ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผลจากการประชุมได้มีมติให้จัดทำ “**แผนปฏิบัติการ**” สำหรับน้ำในอีก 25 ปีข้างหน้า เพื่อให้ประชากรโลกมีน้ำสะอาดไว้ใช้อุปโภคบริโภค และทำการเกษตรอย่างทั่วถึงในปี 2568

ที่ประชุมได้มอบหมายให้ “**คณะกรรมการโลกว่าด้วยน้ำสำหรับศตวรรษที่ 21**” ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ดำเนินการให้เป็นรูปธรรมขึ้นมา คณะกรรมการฯ ชุดนี้ตั้งเป้าหมายว่า จะเพิ่มการลงทุนในการจัดหาน้ำทั่วโลกขึ้นเป็นปีละ 180,000 ล้านดอลลาร์ (7,500,000 ล้านบาท) โดยมีภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

การประชุมครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2546 ณ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทยได้เป็นส่วนหนึ่งที่เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวร่วมกับประเทศอื่นๆ อีกประมาณ 200 ประเทศ การประชุมครั้งนี้ รัฐบาลไทยได้มีส่วนร่วมสำคัญในการประชุม 3 ประการ ได้แก่

1. เสนอรายงานโครงการประเมินสถานการณ์น้ำของโลก ในส่วนของประเทศไทยกรณีศึกษาการพัฒนาและบริหารลุ่มน้ำเจ้าพระยา

2. เสนอแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย

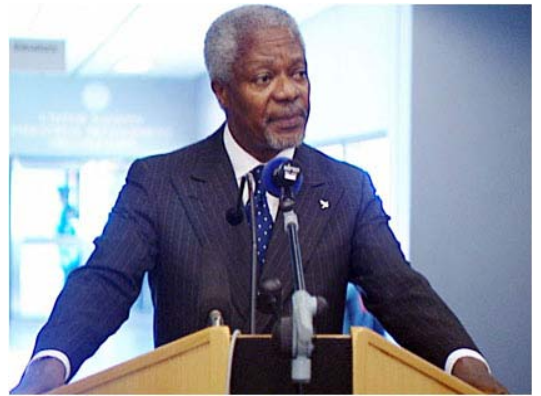
3. ประชุมและจัดทำแถลงการณ์ร่วมระดับรัฐมนตรี

การประชุมครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2549 ณ ประเทศเม็กซิโกซิตี้ ภายใต้แนวคิดเรื่อง **“Local Actions for a Global Challenge”** (การดำเนินการท้องถิ่นเพื่อการทำลายโลก) โดยมุ่งเน้นไปที่การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ และความรู้ นับเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมแบบเปิดเผยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย ซึ่งต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ และพลังของประชาคมน้ำโลก เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมและเจรจาเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายเรื่องน้ำในระดับโลกได้ ซึ่งจะทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น

การประชุมครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2552 ณ กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี มีแนวคิดที่โลกกำลังเผชิญวิกฤติน้ำจืดมากยิ่งขึ้น และมุ่งการณรงค์ไปที่ **“รักษาสมบัติอันล้ำค่าต่อชีวิต” (to save the precious stuff of life)** เป็นการประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทาง (guideline) ในการจัดการน้ำอย่างชาญฉลาด รวมถึงการจัดการกับความขัดแย้ง อันเนื่องมาจากแหล่งน้ำ อีกทั้งยังได้รวมบริษัทและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

นายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) ได้มีสารเนื่องในวันน้ำโลก โดยย้ำว่า “น้ำสะอาดเป็นสิ่งพิเศษ ในศตวรรษใหม่นี้ยังไม่มีเทคโนโลยีใดที่สามารถผลิตน้ำได้ น้ำจึงไม่มีสิ่งใดมาแทนที่หรือทดแทนได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเห็นคุณค่าของน้ำและรักษาทรัพยากรนี้ไว้” อีกทั้งยังได้เรียกร้องให้ประชาคมโลกใช้น้ำอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้คนจนและคนรวยได้รับน้ำอย่างเท่าเทียมกัน ในราคาที่หาซื้อได้ และสิ่งท้าทายของมนุษยชาติก็คือ การจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์น้ำ คุณภาพของน้ำ และปริมาณน้ำ ซึ่ง “สตรีเพศ” ในฐานะผู้จัดการครอบครัวจะต้องมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้

นอกจากนี้จะต้องมีการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นทั่วโลกว่า น้ำเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นชาวโลกต้องยกระดับความรู้ในเรื่องการหมุนเวียนนำน้ำมาใช้ใหม่ และการเพิ่มสมรรถวิสัยต่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่หายากนี้ ซึ่งทั้งหมดนี้จะบรรลุผลได้ด้วยการดึงสติปัญญาของมนุษย์ออกมาใช้ ส่งเสริมวัฒนธรรมการอนุรักษ์น้ำ และการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของน้ำ ยิ่งกว่านั้น การแก้ปัญหาเรื่องน้ำยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นประชาชน องค์กรอาสาสมัคร ภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐ ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับในประเทศไทยก็มีปัญหาการเสื่อมสภาพของแหล่งน้ำโดยทั่วไป ซึ่งเกิดจากการปล่อยน้ำเสียที่ไม่ได้รับการบำบัดหรือบำบัดไม่ถูกวิธีทั้งของชุมชนหรือโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่แหล่งน้ำ นอกจากนี้แหล่งน้ำจำนวนมาก ยังมีปริมาณแบคทีเรียต่างๆ เกินค่ามาตรฐานของคุณภาพน้ำ จึงอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ในปีที่ผ่านมาจะมีปรากฏการณ์น้ำท่วมเป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้มาก แต่ในอนาคตก็อาจเกิดปัญหาวิกฤติน้ำได้เช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเร่งด่วน ซึ่งในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีโครงการพระราชดำริด้านการจัดการทรัพยากรน้ำมาเป็นเวลานานแล้วเพื่อแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องการน้ำมาเป็นปัจจัยสำคัญในการเพาะปลูกและการดำรงชีวิต

ส่วนรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญของน้ำ จึงได้ดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยประกาศให้ทรัพยากรน้ำเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2550 เพื่อให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การจัดการลุ่มน้ำแบบบูรณาการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ

การประกาศวาระแห่งชาติเรื่อง “น้ำ” ถือว่าเป็นการเริ่มต้นเพื่อให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน องค์กรกลุ่มน้ำ และภาคประชาชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม และยั่งยืนตลอดไป

วันน้ำของโลก คือ วันที่ 22 มีนาคม ของทุกปี เป็นการกระตุ้นเตือนประชากรโลกร่วมมือกันใช้น้ำอย่าง ประหยัด รู้คุณค่า และใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งกระตุ้นเตือนรัฐบาลของทุกประเทศให้เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการน้ำให้พัฒนายิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมหรือการเกิดมลพิษของแหล่งน้ำ การ กระทำดังกล่าวเป็นการสร้างจริยธรรมการใช้น้ำร่วมกันว่า น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อชีวิตของเราและมีบทบาทสำคัญ ต่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของทุกประเทศ

เพื่อให้เห็นพัฒนาการของการรณรงค์เรื่องทรัพยากรน้ำ ขอนำคำขวัญวันน้ำของโลกมาเสนอ ซึ่งในแต่ละปี จะมีคำขวัญต่างๆ กัน ดังนี้

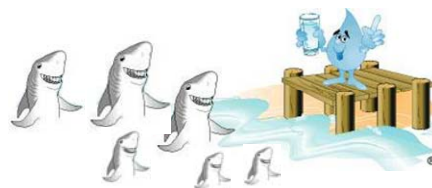
- ปี 2537 การดูแลน้ำของเราเป็นหน้าที่ของทุกๆ คน (Caring of Our Water is Everyone Business)
- ปี 2538 สตรีและน้ำ (Woman and Water)
- ปี 2539 น้ำสำหรับเมืองที่กระหาย (Water for Thirsty Cities)
- ปี 2540 น้ำของโลก-มีพอไหม (The World's Water; Is There Enough?)
- ปี 2541 น้ำในดิน - ทรัพยากรที่มองไม่เห็น (Ground Water - the Invisible Resource)
- ปี 2542 ชีวิตมนุษย์ขึ้นอยู่กับกระแสน้ำ (Everyone Lives Downstream)
- ปี 2543 น้ำสำหรับศตวรรษที่ 21 (Water for the 21st Century)
- ปี 2544 น้ำและสุขภาพ (Water and Health)
- ปี 2545 น้ำสำหรับการพัฒนา (Water for Development)
- ปี 2546 น้ำสำหรับอนาคต (Water for the Future)

- ปี 2547 น้ำและภัยพิบัติ (Water and Disasters)
- ปี 2548 น้ำสำหรับชีวิต 2548-2558 (Water for Life 2005-2015)
- ปี 2549 น้ำกับวัฒนธรรม (Water and Culture)
- ปี 2550 การจัดการกับการขาดแคลนน้ำ (Coping with Water Scarcity)
- ปี 2551 ปีสากลแห่งสุขาภิบาลในด้านสุขอนามัย (International Year of Sanitation)
- ปี 2552 แบ่งปันน้ำ - แบ่งปันโอกาส (Shared Water-Shared Opportunities)
- ปี 2553 (Clean Water for a Healthy World)

เมื่อเราตระหนักแล้วว่า "น้ำ" มีความสำคัญ
เราทุกคนต้องช่วยกันใช้ทรัพยากรน้ำอย่างเหมาะสม ประหยัด และรู้คุณค่า
เพื่อเราจะได้มีน้ำไว้ใช้อย่างเพียงพอตลอดไป

**"ร่วมใจสัณนิต์ ร่วมจิตคิดจัดการ
รู้จักใช้ รู้จักบริหาร ทรัพยากรน้ำไทยไม่ขาดแคลน"**

แหล่งที่มาข้อมูล

<http://www.thaibusinessnews.com/readnews.aspx?nid=452AA134B13BAE4A11A4249453A94517>

http://www.flcthai.com/webboard/view_topic.php?table_id=1&cate_id=109&post_id=30325

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=420395>

http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=2179

<http://blog.spufriends.com/spufcontent5/345?page2=34&page=&page3=>

<http://thainews.prd.go.th/Misc/worldwaterday/Web/Webpage/meeting.html>

...ร่วมสร้างสรรค์ความรู้โดย...

ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน

กรมทรัพยากรน้ำ